

LEDBESKRIVNING (1-14)

Vi startar vid **Wallby säteri (1)** (160 möh, se fördjupad text) och färdas norrut, där vi efter 380 m passerar minnestenen över tidigare ägare till Wallby. Därefter fortsätter vi 570 meter ner till landsvägen, där vi svänger höger, och efter ytterligare 360 m passerar ruinerna av

Skirö medeltida kyrka (2). Färden går vidare 440 m till **Skirö by (3)** (150 möh) (se infotavla). Härifrån kan man cykla 380 m upp till **Skirö kyrka (4)** (175 möh) färdigställd 1837, med en underbar utsikt över Skiröbygden och Skirösjön (se bild ovan). Tillbaka i Skirö svänger vi åt vänster och fortsätter 1890 m då vi kommer till **Tolja (5)**. Därefter cyklar vi igenom Tolja by och vidare in i en rest av en bokskog, och efter 3550 m passerar vi avtagsvägen ner till höger mot **Uhrs vagnbod (6)** (se bild på kartsidan) som är en grupp flyttblock som bildar en grotta. Därefter fortsätter vi 750 m och passerar bron över **Saljenån (7)**. Efter ytterligare 1930 m finns på vänster sida avtagsvägen upp till det numera försvunna **Skärvetete säteri (8)**. Här gömde Mogens Gröm den efter slutstriden 1543 under den s.k. "Dackefejden" skadade upprorsledaren Nils Dacke. De småländska bönderna hade året innan gjort uppror mot kung Gustav Vasa.

Färden går nu vidare 3880 m där vi kan göra en avstickare till fots på 1110 m via Högländsleden till **Haländeberget (9)** (190 möh) (se bild nedan) med en vidunderlig utsikt över skogarna och sjön Saljen. Tillbaka på cykelleden fortsätter vi 1160 m till kulturreservatet **Högärps by (10)** (215 möh) (se fördjupad text och infotavla).

Från Högarp fortsätter vi mot söder och efter 510 m kommer vi ut på landsvägen och svänger höger mot Stenberga, och 760 m längre fram finns en avtagsväg åt höger upp till författaren Pälle Nävers (1897-1986) diktarstuga **Vättehult (11)** (se bild på kartsidan). Här finns fikaplats och en bit upp utsikt från Gölabergets fot. Efter Vättehult cyklar vi vidare och efter 3750 m är vi framme i Stenberga och **Café Lovisen (12)**. I Stenberga finns 650 m längre fram en infotavla vid **Stenberga kyrka (13)** (se bild på nästa stycke) vars äldsta delar är från 1300-talet. Från Stenberga fortsätter vi mot Farstorp och passerar efter 300 m på vänster sida **Stenberga hembygdsgård (14)** där man varje år uppför Stenbergaspelen.

CYKELLED 36 km

SALJEN RUNT

Cykelrundan "Saljen runt" har lite av allt det som Småland har att bjuda, ett stycke levande landsbygd med byar i vackra ängs- och hagmarker, ensliga skogar, böljande sjöar och vattendrag. Här finns mysiga caféer och historiska herrgårdar. Åsa-Nisses hembygd i Skirö kallat Smålands trädgård. Stenberga med Pälle Näver och bygdespel.

ALLEMANSRÄTTEN

Inte störa - inte förstöra det är huvudregeln i allemansrätten

Ta med skräpet

All nedskräpning utomhus är förbjuden. En fimp i en sommartorr skog kan ödelägga värden för miljoner. Glas, burkar och kapsyler kan skada både människor och djur, och plastpåsar kan orsaka stort lidande om djuren får dem i sig. Ställ därför aldrig soppsåsar bredvid ett fullt sopstall.

Eldning

Elda aldrig om det finns minsta fara för brand. Vid torr väder råder ofta eldningsförbud. Kontakta kommunens räddningstjänst (brandförsvaret) eller InfoCenter om du är osäker på vad som gäller. Om du har eldat - släck ordentligt med vatten. Du kan bli dömd till böter och skadestånd om elden sprider sig. Elda aldrig direkt på berget. Det spricker sönder och får fula sår som aldrig läks.

VIKTIGA TELEFONNUMMER

Nödsituation Tel: 112

Nummerupplysningen Tel: 118 118

Vetlanda vårdcentral Tel: 010-243 20 10

Vetlanda kommun Tel: 0383-971 00

Vetlanda

WALLBY SÄTERI

Wallby säteri (A) som tidigare hette Ballaby hade som första med säkerhet kände ägare, riddaren Bengt Tukesson (Läma) som skrev sitt testamente 1337, då han skänkte stora gåvor till bl.a. Skirö kyrka och Nydala kloster där han ligger begravd. Under 1400- och 1500-talet ägdes Wallby av kända släkter som, Roos af Erwalla, Bielke och Banér. I mitten på 1600-talet köptes Wallby av revisionssekreteraren Márten Brenner som lät uppföra en flygelbyggnad som fortfarande finns kvar. Kornetten Johan Nyman fick trots att han inte var adlig förvärva Wallby 1731, och genom att flytta över säterifriheten från det närliggande Karintorp gjorde han gården till fideikommiss. Nymans dotterdotterson kapten Carl Alexander Stuart dog ogift, så Wallby övergick till hans syster Ulrika Margareta Stuart gift med prosten Per Bråkenhielm i Pjätteryd. Deras son lagmannen Johan Nyman Bråkenhielm uppförde 1846 den nuvarande mangårdsbyggnaden. Wallby gick sedan i arv i släkten Bråkenhielm till år 2000 då gården köptes av Magnus Nyman som bedriver konferensverksamhet på gården.

HÖGARPS BY

Högärps by (C) är beläget i östra delen av Vetlanda kommun runt 200 m över havet och med milsvidd utsikt i alla väderstreck. Gårdarna i byn ligger utspridda längst en bygata på de platser de fick vid storskiftet år 1816. Större delen av bebyggelsen härstammar från 1700- och 1800-talet och har bevarat sin karaktär från den tiden. Strukturen i landskapet är påfallande lätt att läsa utifrån lagaskiftes kartan från 1905 och från den ekonomiska kartan från 1953. Byns åkrar är små och har kvar sina odlingsrösen, åkerholmar och stenmurar från det äldre odlingslandskapet. Även flera fågator finns i byn. Stora delar av reservatet består av välhävda slåtter- och betesmarker medan andra delar under årens lopp vuxit igen. De höga naturvärdena inom reservatet är främst knutna till de välhävda markerna. Genom att småbruket bevarats och att byn ligger på ett grönstensmassiv är floran mycket rik med cirka 140 arter från fyra klimatzoner. Många av arterna är mer eller mindre bundna till denna typ av odlingsmiljöer. Även hamling av träd sker fortfarande.

LEDBESKRIVNING (15-19)

Vi cyklar sedan vidare i ett vackert kulturlandskap med åkrar och ångar och passerar 1200 m längre fram på vänster sida allén upp till **Ekolmens säteri (15)**, och ytterligare 1880 m längre fram ligger på vänster sida **Salshults säteri (16)** där den gamla krigarläkten Stålhammar huserade i nära 300 år. På höger sida 520 m längre fram svänger vi in på den gamla vägen som vi cyklar 1300 m innan vi är tillbaka på landsvägen.

Vi fortsätter 1780 m och är nu framme i Farstorp där vi svänger åt höger och efter 370 m korsar vi Farstorpån med **Farstorps kvarn (17)** från 1837 (se bild på kartsidan). Innan vi svänger höger 90 m senare, ser vi på vänster sida **Farstorps herrgård (18)** från 1815 i empirstil, och med anor från 1400-talet. Vi fortsätter 2000 m på en mindre väg innan vi svänger höger igen ut på vägen mot Ädelfors och Skirö. Sjön Saljen passerar två gånger och efter 3300 m svänger vi höger förbi **Gölberga säteri (19)** uppe på kullen till höger med en mangårdsbyggnad från slutet på 1700-talet. Vi fortsätter därefter genom det böljande kulturlandskapet den sista sträckan på 2770 m tillbaka till Wallby säteri.

SERVICE (A-D)

A. Wallby säteri, Vallby säteri 1, Skirö, 574 96 Vetlanda, Tel: 0383-46 21 60. Mat- och logi.

B. Högarp, Högarp 1, Stenberga, 574 97 Vetlanda, Tel: 0383-850 17. Stuga med 7 bäddar.

C. Café Lovisen och Boda by, Stenberga 48, Stenberga, 574 97 Vetlanda. Tel: 0383-840 30. Café och stugor.

D. Vilan, Tel: 0383-831 28 el. 0383-830 25. Stuga med 4 bäddar.

Stenbergabutiken, Stenberga 29, Stenberga, 574 97 Vetlanda, Tel. 0383-830 35. Livsmedelsaffär och café.

Vetlanda kontaktcenter, Storgatan 5B, Vetlanda, Tel: 0383-971 00, kommun@vetlanda.se

Dessutom finns hotell, vandrarhem, restauranger och lunchställen. För mer information se även www.vetlanda.se

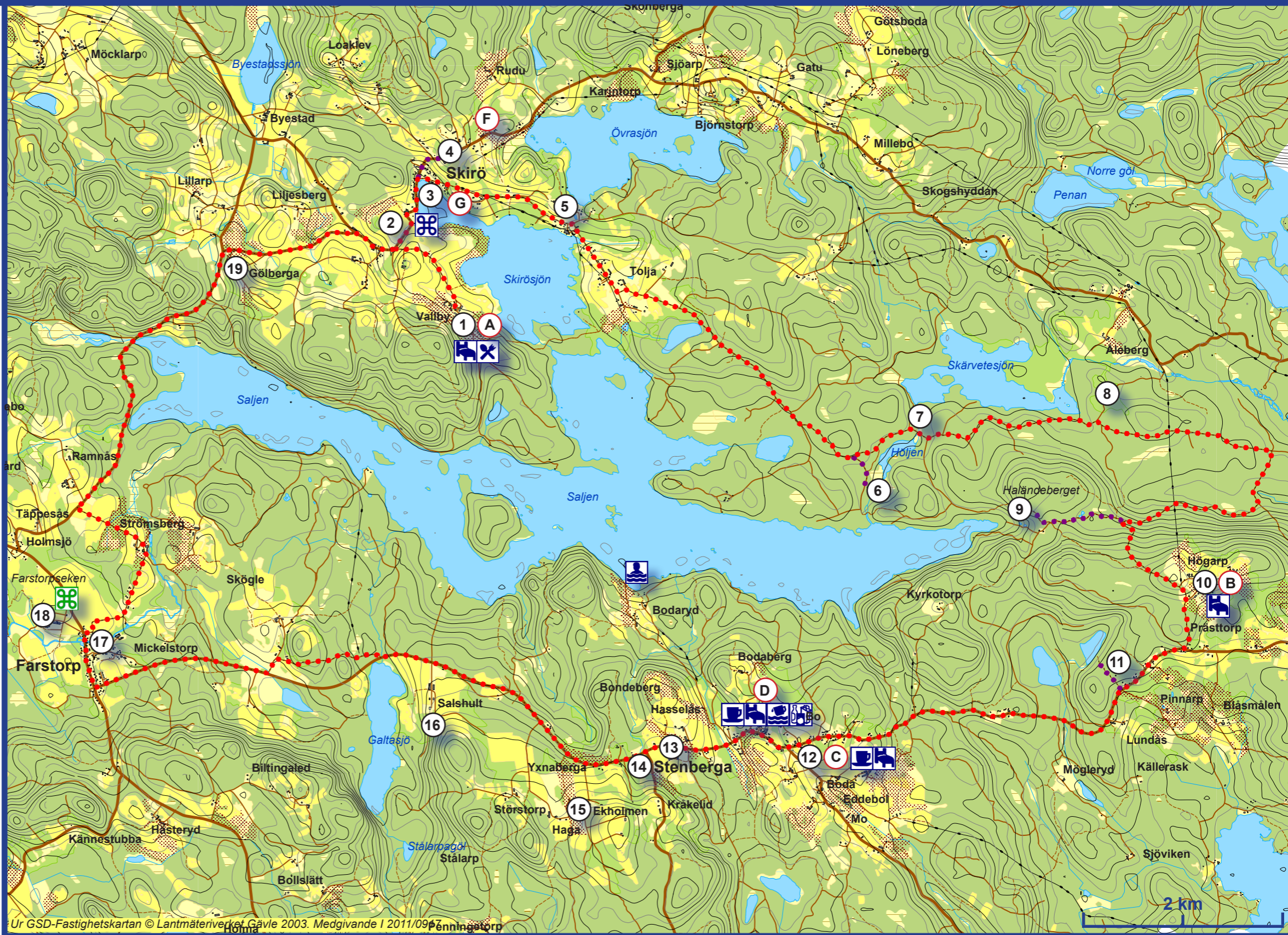
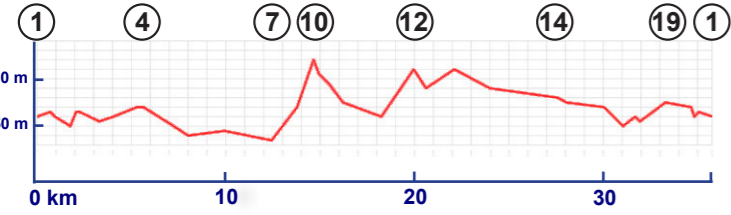

Vetlanda kommun med sina ca 27 000 invånare ligger inbäddad i grönska utmed Emåns dalgång på det småländska höglandet, med höjdskillnader mellan 110 m och 300 m över havet. Landskapet är kuperat med djupa skogar, goda odlingsmarker, böljande sjöar och porlande vattendrag.

Landsbygden genomkorsas av ett stort antal vindlande småvägar och stigar som bjuder på många upplevelser för vandraren eller cyklisten. Här finns riktiga vildmarker med höga naturvärden och hänsynskrävande arter som i Illhagens naturreservat med bland annat utter, kungsfiskare, öring och flodpärlmussla.

Här finns rika forn- och kulturlämningar i form av runstenar och gravrösen eller platser som den mytomspunna Hultaby slottsruin. Här finns fiskrika sjöar som Nömnen och Solgen. Inte minst finns här en levande landsbygd med vackra herrgårdar och röda torpstugor. En rik bygd med rika upplevelser.

Ha en trevlig utflykt!

Uhrs vagnbod

Pälle Nävers Vättehult

Stenbergaspelen

Farstors kvarn

FÖRKLARING

- Badplats
- Busshållplats
- Café
- Dricksvatten
- Fornminne
- Livsmedel
- Logi
- Matsivering
- Rastplats
- Torrklosett
- Kanotuthyrning
- Vattenklosett
- Naturminne
- Ångs- & hagmark

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● Cykelled
Trycksak producerad av Vetlanda kommun
Foton: Göran Sollin och Pär-Olof Högstedt
Denna naturvårdssatsning har medfinansierats genom statsbidrag förmedlade av Länsstyrelsen i Jönköpings län